

Bruxelles, 24 mai 2019
(OR. en)

9014/19

**Dosar interinstituțional:
2018/0127(NLE)**

**EDUC 230
JEUN 70
SOC 343**

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Nr. doc. ant.:	7976/19
Nr. doc. Csie:	9246/18 + ADD 1 - COM(2018) 271 final
Subiect:	RECOMANDARE A CONSILIULUI privind sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie a copiilor

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor Recomandarea Consiliului privind sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie a copiilor, adoptată de Consiliu în cadrul celei de a 3693-a reuniuni a sale, care a avut loc la 22 mai 2019. Recomandarea va fi transmisă spre publicare în Jurnalul Oficial.

RECOMANDARE A CONSILIULUI

din 22 mai 2019

privind sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie a copiilor

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 165,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) Potrivit celui de al 11-lea principiu al Pilonului european al drepturilor sociale¹, toți copiii au dreptul la educație și îngrijire timpurie accesibilă din punct de vedere financiar și de bună calitate. Aceasta este în concordanță cu Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene², care recunoaște educația ca un drept, cu Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului și cu obiectivul de dezvoltare durabilă 4.2 al Organizației Națiunilor Unite, care prevede că, până în 2030, toate fetele și toți băieții ar trebui să aibă acces, de timpuriu, la dezvoltare, îngrijire și educație preșcolară de calitate.

¹ Doc. 13129/17.

² JO C 326, 26.10.2012, p. 391.

- (2) În comunicarea sa intitulată „Consolidarea identității europene prin educație și cultură”³, Comisia Europeană prezintă viziunea asupra unui Spațiu european al educației, recunoscând rolul educației și îngrijirii timpurii a copiilor în crearea unui bun fundament pentru învățare în școală și pe parcursul vieții. Concluziile Consiliului privind dezvoltarea școlilor și calitatea excelentă a predării⁴ și Recomandarea Consiliului privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții⁵ au reiterat rolul esențial pe care îl pot juca educația și îngrijirea timpurie în promovarea învățării în rândul tuturor copiilor, a bunăstării și a dezvoltării lor.
- (3) Atât factorii de decizie, cât și cercetătorii recunosc că bazele învățării și capacitatea de a învăța pe tot parcursul vieții se formează în primii ani de viață⁶. Învățarea este un proces gradual; construirea unor baze puternice în primii ani de viață reprezintă o condiție prealabilă pentru dezvoltarea competențelor și succesul educațional de la nivelurile superioare, fiind, în egală măsură, esențială pentru sănătatea și bunăstarea copiilor. Prin urmare, educația și îngrijirea timpurie a copiilor trebuie considerate drept baza sistemelor de educație și de formare și trebuie să facă parte integrantă din procesul de educație.
- (4) Participarea la educația și îngrijirea timpurie este benefică pentru toți copiii, în special pentru cei aflați într-o situație defavorizată. Ea este utilă deoarece previne formarea decalajelor timpurii în materie de competențe, fiind astfel un instrument esențial pentru combaterea inegalităților și a sărăciei educaționale. Serviciile de educație și îngrijire timpurie a copiilor trebuie să facă parte dintr-un pachet integrat de măsuri de politică bazate pe drepturile copilului, menite să îmbunătățească rezultatele copiilor și să rupă cercul vicios intergenerațional al defavorizării. Prin urmare, îmbunătățirea acestor servicii contribuie la îndeplinirea angajamentelor asumate în Recomandarea Comisiei intitulată „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării”⁷ și în Recomandarea Consiliului din 2013 cu privire la măsurile de integrare efectivă a romilor în statele membre⁸.

³ Doc. COM(2017) 673 final.

⁴ JO C 421, 8.12.2017, p. 2.

⁵ JO C 189, 4.6.2018, p. 1.

⁶ Primii ani de viață înseamnă, de obicei, de la naștere până la vârsta de 6 ani, perioadă care corespunde nivelului educațional ISCED 0.

⁷ JO L 59, 2.3.2013, p. 5.

⁸ JO C 378, 24.12.2013, p. 1.

- (5) Participarea la educația și îngrijirea timpurie a copiilor generează beneficii multiple⁹, atât pentru indivizi, cât și pentru societate, în general, de la ameliorarea rezultatelor în ceea ce privește nivelul de instruire și participarea la piața forței de muncă până la reducerea intervențiilor sociale și educaționale și la crearea unor societăți cu un grad mai ridicat de coeziune și de incluziune. Potrivit studiilor PIRLS¹⁰ și PISA¹¹, copiii care au beneficiat de educație timpurie timp de mai mult de un an au obținut calificative mai bune pentru competențele de limbă și de matematică. S-a demonstrat, de asemenea, că participarea copiilor la educația și îngrijirea timpurie de calitate este un factor important pentru prevenirea părăsirii timpurii a școlii¹².
- (6) Educația și îngrijirea încă din primele etape ale vieții joacă un rol esențial în formarea deprinderii de a conviețui în cadrul unor societăți eterogene. Aceste servicii pot consolida coeziunea socială și incluziunea în mai multe feluri. Ele pot servi drept locuri de întâlnire pentru familii. Pot contribui la dezvoltarea competențelor lingvistice ale copiilor, atât în limba în care sunt furnizate serviciile, cât și în prima limbă înșușită¹³. Prin intermediul învățării socio-emoționale, experiențele trăite în structurile de educație și îngrijire timpurie le pot permite copiilor să învețe cum să empatizeze, să își cunoască drepturile și să se familiarizeze cu noțiunile de egalitate, toleranță și diversitate.
- (7) Investițiile realizate în primele stadii ale educației aduc beneficii mai mari decât cele din toate etapele ulterioare, în special pentru copiii aflați într-o situație defavorizată¹⁴. Cheltuielile cu educația și îngrijirea timpurie a copiilor prezintă cea mai mare rentabilitate a investițiilor timpurii în capitalul uman.

⁹ *Benefits of early childhood education and care and the conditions for obtaining them* (Beneficiile educației și îngrijirii timpurii a copiilor și condițiile pentru obținerea acestor beneficii), raport al Rețelei europene de experți în economie și educație (EENEE).

¹⁰ *The Progress in International Reading Literacy Study* (PIRLS) (Studiul asupra progreselor la nivel internațional în ceea ce privește competențele de citire).

¹¹ *The Programme for International Student Assessment* (PISA) (Programul pentru evaluarea internațională a elevilor), OCDE (2016), *Education at a Glance* (O privire de ansamblu asupra educației).

¹² Comisia Europeană (2014), *Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving* (Studiu privind utilizarea eficace a educației și îngrijirii timpurii a copiilor în prevenirea părăsirii timpurii a școlii).

¹³ Prima limbă înșușită: varietatea lingvistică dobândită (varietățile lingvistice dobândite) în primii ani ai copilăriei (aproximativ înainte de vârsta de doi sau trei ani), în care a fost dobândită prima dată facultatea umană a limbajului. Acest termen este preferat celui de limbă maternă, care este adesea inexact, deoarece prima limbă înșușită nu este neapărat doar cea a mamei.

¹⁴ *The Economics of Human Development and Social Mobility* (Economia dezvoltării umane și a mobilității sociale). *Annual Reviews of Economics*, Vol. 6 (2014), 689-733.

- (8) În plus, disponibilitatea și accesibilitatea din toate punctele de vedere, inclusiv financiar, a unor structuri de înaltă calitate pentru îngrijirea copiilor reprezintă factori-cheie care le permit femeilor, dar și bărbaților care au responsabilități de îngrijire să participe la piața forței de muncă, astfel cum au recunoscut Consiliul European de la Barcelona din 2002, Pactul european pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați¹⁵ și Comunicarea Comisiei privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată, adoptată la 26 aprilie 2017¹⁶. Ocuparea forței de muncă în rândul femeilor contribuie în mod direct la îmbunătățirea situației socioeconomice a gospodăriilor și la creșterea economică.
- (9) Investițiile în educația și îngrijirea timpurie a copiilor aduc beneficii doar dacă serviciile sunt de bună calitate, accesibile din toate punctele de vedere, inclusiv financiar, și incluzive. Dovezile arată că numai serviciile de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie a copiilor aduc beneficii; serviciile de slabă calitate au efecte negative semnificative asupra copiilor și a societății în general¹⁷. Măsurile și reformele de politică trebuie să acorde prioritate aspectelor legate de calitate.
- (10) În general, statele membre investesc considerabil mai puțin în educația și îngrijirea timpurie a copiilor decât în învățământul primar. După cum se arată în raportul de evaluare a progreselor privind obiectivele de la Barcelona¹⁸, în prezent nu există destule locuri disponibile în cadrul serviciilor de educație și îngrijire timpurie a copiilor, iar cererea depășește oferta în aproape toate țările. S-a demonstrat că indisponibilitatea și inaccesibilitatea din toate punctele de vedere, inclusiv financiar, a acestor servicii reprezintă una dintre principalele bariere în calea utilizării lor¹⁹.
- (11) Parlamentul European, în Rezoluția sa din 14 septembrie 2017 referitoare la Noua agendă pentru competențe în Europa²⁰, invită statele membre să consolideze calitatea și să extindă accesul la educația și îngrijirea timpurie a copiilor și să încerce să soluționeze problema lipsei de infrastructuri suficiente care să ofere servicii de îngrijire a copiilor de calitate și accesibile pentru toate nivelurile de venit, precum și să ia în considerare acordarea accesului gratuit pentru familiile care trăiesc în sărăcie și excluziune socială.

¹⁵ JO C 155, 25.5.2011, p. 10.

¹⁶ Doc. COM(2017) 252 final.

¹⁷ *A Review of Research on the Effects of Early Childhood Education and Care on Child Development* (O analiză a studiilor de cercetare a efectelor educației și îngrijirii timpurii a copiilor asupra dezvoltării acestora). Raportul proiectului CARE (2015).

¹⁸ Doc. COM(2018) 273 final.

¹⁹ OCDE (2017), *Starting Strong 2017: Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care* (Copilăria, mari provocări 2017: indicatori-cheie privind educația și îngrijirea timpurie); Eurofound (2015), *Early childhood care: Accessibility and quality of services* (Îngrijirea timpurie: accesibilitatea și calitatea serviciilor).

²⁰ Doc. P8_TA(2017) 0360.

- (12) Serviciile de educație și îngrijire timpurie a copiilor trebuie să fie centrate pe copii; copiii învață cel mai bine în medii care se bazează pe participarea lor la activitățile de învățare și pe interesul lor față de acestea. Organizarea, alegerea activităților și a instrumentelor pedagogice fac adesea obiectul unui dialog între educatori și copii. Serviciile ar trebui să ofere un mediu sigur, primitor și protector, precum și să ofere un spațiu social, cultural și fizic în care copiii să beneficieze de o serie de posibilități de a-și dezvolta potențialul. Furnizarea serviciilor este cel mai bine proiectată atunci când se bazează pe premisa fundamentală că educația și îngrijirea sunt inseparabile. Acest lucru ar trebui să se bazeze pe înțelegerea următoarelor aspecte: copilăria reprezintă o valoare în sine și copiii ar trebui nu doar să fie pregătiți pentru școală și vârsta adultă, ci și să fie sprijiniți și apreciați în primii ani de viață.
- (13) Într-un context stabilit prin reglementări naționale, regionale sau locale, familiile ar trebui să fie implicate în toate aspectele educației și ale îngrijirii copiilor lor. Familia reprezintă primul și cel mai important mediu de creștere și dezvoltare a copiilor, iar părinții și tutorii sunt responsabili pentru bunăstarea, sănătatea și dezvoltarea fiecărui copil. Serviciile de educație și îngrijire timpurie a copiilor reprezintă o ocazie ideală pentru a crea o abordare integrată, întrucât acestea conduc la un prim contact personal cu părinții. Părinții care se confruntă cu probleme ar putea beneficia de servicii de consiliere individuală în cursul unor vizite la domiciliu. Pentru ca implicarea lor să fie efectivă, serviciile de educație și îngrijire timpurie a copiilor ar trebui să fie proiectate în parteneriat cu familiile și să fie bazate pe încredere și pe respect reciproc²¹.
- (14) Participarea la educația și îngrijirea timpurie a copiilor poate constitui un instrument eficient pentru realizarea echității sociale pentru copiii aflați într-o situație defavorizată, precum unii copii din familii de migranți sau aparținând unei minorități (de exemplu, romii) și unii copii din familii de refugiați, copiii cu nevoi speciale, inclusiv cu handicap, copiii aflați în structuri de îngrijire alternativă și copiii străzii, copiii cu părinți încarcerați, precum și copiii din gospodării expuse unui risc ridicat de sărăcie și de excluziune socială, cum ar fi copiii din familii monoparentale sau din familii numeroase. Copiii din familii de refugiați au nevoie de sprijin consolidat, având în vedere situația lor vulnerabilă. Sărăcia, factorii de stres fizic și emoțional, traumele și absența competențelor lingvistice le pot limita perspectivele educaționale viitoare și integrarea cu succes într-o nouă societate. Participarea la educația și îngrijirea timpurie a copiilor poate contribui la atenuarea acestor factori de risc.

²¹ Un document de politică elaborat de *Children in Europe* (2008), *Young children and their services: developing a European approach* (Copiii în primii ani de viață și serviciile de care beneficiază: elaborarea unei abordări europene).

- (15) Asigurarea unei educații și a unei îngrijiri timpurii incluzive a copiilor poate contribui la concretizarea angajamentelor asumate de statele membre în cadrul Convenției Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului și al Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, pe care le-au semnat toate statele membre.
- (16) Publicarea în 2014 a unei propuneri de principii-cheie pentru un cadru de calitate²² a fost prima declarație a unor experți europeni din 25 de țări cu privire la calitatea educației și a îngrijirii timpurii a copiilor. Declarațiile se bazează pe cinci dimensiuni: accesul, personalul, programa de învățământ, monitorizarea și evaluarea, precum și guvernanta și finanțarea. În total, sunt formulate zece declarații privind consolidarea calității serviciilor de educație și îngrijire timpurie a copiilor. Acest document a fost comunicat în multe țări de către părțile interesate de la nivel local implicate în promovarea politicilor, cercetare și inițiative de formare. În aceste țări, proiectul de cadru a acționat ca un catalizator puternic pentru schimbare, întrucât a contribuit la procesele de consultare în materie de politici, care au sprijinit căile de reforme existente.
- (17) Toate cele cinci dimensiuni ale cadrului de calitate sunt esențiale pentru garantarea unor servicii de înaltă calitate. În special, activitatea profesioniștilor din domeniul educației și îngrijirii timpurii a copiilor are un impact de lungă durată asupra vieții acestora. Cu toate acestea, în multe țări, profesia lor are mai degrabă o vizibilitate scăzută și un statut inferior²³.
- (18) Pentru a-și îndeplini rolul profesional în sprijinirea copiilor și a familiilor lor, personalul din sectorul educației și îngrijirii timpurii a copiilor necesită cunoștințe, competențe și aptitudini complexe, precum și o înțelegere aprofundată a dezvoltării copilului și a pedagogiei pentru primii ani ai copilăriei. Profesionalizarea personalului este esențială, întrucât nivelurile mai ridicate de pregătire se corelează în mod pozitiv cu servicii de mai bună calitate, cu interacțiuni de mai mare calitate între personal și copii și, prin urmare, cu rezultate mai bune în materie de dezvoltare a copiilor²⁴.

²² Propunere de principii-cheie ale unui cadru de calitate pentru educația și îngrijirea timpurie a copiilor (2014), raport al Grupului de lucru privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor, care își desfășoară activitatea sub egida Comisiei Europene.

²³ Eurofound (2015), Îngrijirea timpurie a copiilor: condițiile de muncă, formarea și calitatea serviciilor – Analiză sistematică.

²⁴ Comisia Europeană (2011), CoRe: Cerințele în materie de competențe privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor.

- (19) Mulți furnizori de servicii lucrează cu asistenți al căror rol principal este de a sprijini educatorii, lucrând direct cu copiii și cu familiile. Asistenții au de obicei un nivel mai redus de calificare decât educatorii, iar în multe țări nu este necesară calificarea pentru a deveni asistent. Prin urmare, este necesară profesionalizarea personalului, inclusiv a asistenților²⁵. Dezvoltarea profesională continuă face parte integrantă din consolidarea competențelor asistenților.
- (20) Un cadru de calitate sau un document echivalent poate constitui un element eficient de bună guvernanta în domeniul educației și îngrijirii timpurii a copiilor. Potrivit opiniei experților și unei reexaminări recente a politicilor²⁶, țările care elaborează și pun în aplicare cadre de calitate adoptă abordări mai cuprinzătoare și mai coerente cu privire la reforme. Este important ca părțile interesate și profesioniștii relevanți să fie implicați în proiectarea cadrului de calitate și să se simtă responsabili pentru participarea efectivă la aceasta.
- (21) Statele membre au stabilit criterii de referință și obiective privind includerea copiilor în structurile de educație și îngrijire timpurie. În 2002, Consiliul European de la Barcelona a stabilit obiective²⁷ potrivit cărora, până în 2010, trebuie să se asigure servicii de îngrijire a copiilor pentru cel puțin 90 % din copiii din Uniune cu vârsta între trei ani și vârsta de școlarizare obligatorie și pentru cel puțin 33 % din copiii mai mici de trei ani. Aceste obiective au fost reafirmate în Pactul european pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați (2011-2020). Analiza progreselor înregistrate în direcția respectării acestor criterii de referință este detaliată în raportul Comisiei privind obiectivele de la Barcelona²⁸. Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale²⁹ a stabilit un criteriu de referință de 95 % pentru copiii cu vârsta între patru ani și vârsta de începere a învățământului primar.

²⁵ *Professionalisation of Childcare Assistants in Early Childhood Education and Care (ECEC): Pathways towards Qualification* [Profesionalizarea asistenților pentru îngrijirea copiilor în educația și îngrijirea timpurie (ECEC): modalități de obținere a calificării], raportul NESET II (2016).

²⁶ *The current state of national ECEC quality frameworks, or equivalent strategic policy documents, governing ECEC quality in EU Member States* (Situția actuală a cadrelor naționale de calitate a serviciilor de ECEC sau a documentelor strategice de politică echivalente referitoare la calitatea serviciilor de ECEC în statele membre ale UE), raportul NESET II, 4/2017.

²⁷ Doc. SN 100/1/02 REV 1.

²⁸ Doc. COM(2018) 273 final.

²⁹ JO C 417, 15.12.2015, p. 25.

- (22) În ultimii ani, statele membre au înregistrat, în general, progrese satisfăcătoare în ceea ce privește îmbunătățirea disponibilității serviciilor de educație și îngrijire timpurie a copiilor. Criteriul de referință privind educația și formarea profesională 2020 și obiectivul de la Barcelona privind copiii mai mici de trei ani au fost îndeplinite. Obiectivul de la Barcelona privind copiii cu vârsta între trei ani și vârsta de școlarizare obligatorie nu a fost încă îndeplinit, în pofida progreselor înregistrate începând din 2011. În 2016, 86,3 % din copiii din această grupă de vârstă au beneficiat de educație și îngrijire timpurie. Aceste medii nu indică însă diferențele semnificative existente între statele membre, între regiuni și între grupurile sociale³⁰. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a se asigura, oricât de timpuriu, conform solicitărilor părinților, accesul tuturor copiilor la servicii de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie. În special, sunt necesare măsuri specifice pentru a se extinde accesul copiilor aflați într-o situație defavorizată³¹.
- (23) Prezenta recomandare urmărește să stabilească o definiție comună a calității în cadrul sistemului de educație și îngrijire timpurie a copiilor. Ea stabilește acțiuni pe care guvernele le-ar putea avea în vedere, în funcție de circumstanțele specifice de la nivel național. Prezenta recomandare se adresează, de asemenea, părinților, instituțiilor și organizațiilor, inclusiv partenerilor sociali și organizațiilor societății civile, precum și cercetătorilor, având drept scop consolidarea sectorului.
- (24) Educația și îngrijirea timpurie a copiilor, în sensul prezentei recomandări³², ar trebui înțeleasă ca referindu-se la orice servicii reglementate care asigură educație și îngrijire pentru copii începând de la naștere până la vârsta de școlarizare primară obligatorie – indiferent de cadru, finanțare, orar sau conținutul programei – și include îngrijiri în centre de zi și în cadrul familiei, servicii finanțate din fonduri private sau publice și servicii destinate nivelului preșcolar.
- (25) Prezenta recomandare respectă pe deplin principiile subsidiarității și proporționalității,

³⁰ Doc. COM(2018) 273 final.

³¹ Comisia Europeană (2017), Monitorul educației și formării.

³² ISCED 0.1 și ISCED 0.2.

RECOMANDĂ STATELOR MEMBRE:

În conformitate cu legislația națională și europeană, cu resursele disponibile și cu condițiile de pe plan național și în strânsă cooperare cu toate părțile interesate relevante:

1. Să îmbunătățească accesul la sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie a copiilor, în concordanță cu declarațiile stabilite în „Cadrul de calitate pentru educația și îngrijirea timpurie a copiilor” prezentat în anexa la prezenta recomandare și cu cel de al 11-lea principiu al Pilonului european al drepturilor sociale.
2. Să depună eforturi pentru a garanta că serviciile de educație și îngrijire timpurie a copiilor sunt accesibile din toate punctele de vedere, inclusiv financiar, și incluzive. S-ar putea avea în vedere:
 - (a) sprijinirea dezvoltării copilului în mod consecvent, începând cât de timpuriu posibil, prin utilizarea serviciilor de educație și îngrijire timpurie;
 - (b) analizarea ofertei și a cererii din partea familiilor pentru a adapta mai bine oferta de servicii de educație și îngrijire timpurie a copiilor la necesitățile familiilor respective, respectând alegerea părinților;
 - (c) analizarea și eliminarea obstacolelor cu care s-ar putea confrunta familiile atunci când au acces la servicii de educație și îngrijire timpurie a copiilor și când utilizează aceste servicii, cum ar fi costurile, barierele legate de sărăcie, poziția geografică, orarele inflexibile, barierele legate de serviciile inadecvate pentru copiii cu nevoi speciale, barierele culturale și lingvistice, discriminarea, precum și lipsa de informații;
 - (d) stabilirea de contacte și de relații de cooperare cu familiile și, în special, cu cele aflate într-o situație vulnerabilă sau defavorizată, pentru a le informa cu privire la posibilitățile de educație și îngrijire timpurie a copiilor și la beneficiile acestora și, după caz, cu privire la sprijinul disponibil, pentru a consolida încrederea în servicii și pentru a încuraja utilizarea acestora de la o vârstă fragedă;

- (e) asigurarea accesului, pentru toate familiile care doresc să le utilizeze, la servicii de educație și îngrijire timpurie a copiilor care să fie accesibile din punct de vedere financiar și de bună calitate, în mod ideal prin depunerea unor eforturi la nivelul de guvernare adecvat în vederea instituirii dreptului la un loc de bună calitate în cadrul sistemului de educație și îngrijire timpurie a copiilor;
- (f) furnizarea de servicii incluzive de educație și îngrijire timpurie pentru toți copiii, inclusiv pentru cei care provin din medii diverse și pentru cei cu nevoi educaționale speciale, inclusiv cu handicap, evitând segregarea și stimulând participarea lor, indiferent de statutul părinților sau al îngrijitorilor lor în cadrul pieței muncii;
- (g) sprijinirea tuturor copiilor în învățarea limbii utilizate în cadrul activităților educative, luând în considerare și respectând totodată prima limbă înșușită a copiilor;
- (h) consolidarea acțiunilor preventive, identificarea timpurie a dificultăților și a unor servicii adecvate pentru copiii cu nevoi speciale și familiile acestora, implicând toți actorii relevanți, de exemplu, serviciile de educație, sociale sau de sănătate, precum și părinții.

3. Să sprijine profesionalizarea personalului din sectorul educației și îngrijirii timpurii a copiilor, inclusiv a personalului de conducere. În funcție de nivelul existent al calificărilor profesionale și de condițiile de lucru, succesul poate depinde, printre altele, de realizarea următoarelor acțiuni:

- (a) creșterea statutului profesiilor din sectorul educației și îngrijirii timpurii a copiilor, prin crearea unor standarde profesionale ridicate, prin oferirea unui statut profesional și a unor perspective de carieră atrăgătoare pentru educatorii din sectorul educației și îngrijirii timpurii a copiilor, prin eforturi de a asigura mai bine un echilibru de gen și prin crearea unor cursuri de profesionalizare a personalului cu un nivel redus sau inexistent de calificare, precum și a unor cursuri specifice pentru calificarea asistenților;
- (b) îmbunătățirea educației inițiale și a dezvoltării profesionale continue a personalului pentru a se avea pe deplin în vedere necesitățile copiilor în materie de bunăstare, învățare și dezvoltare, evoluțiile relevante la nivelul societății, egalitatea de gen și buna înțelegere a drepturilor copilului;

- (c) acordarea de timp personalului pentru a desfășura activități profesionale precum reflecția, planificarea, colaborarea cu părinții, cu alți profesioniști și cu colegii;
- (d) stabilirea obiectivului de a dota personalul cu competențele necesare pentru a răspunde nevoilor individuale ale copiilor provenind din medii diferite și ale celor cu nevoi educaționale speciale, inclusiv cu handicap, pregătind personalul pentru gestionarea unor grupuri diverse.

4. Să consolideze elaborarea de programe de învățământ pentru educația timpurie menite să urmărească interesele copiilor, să încurajeze bunăstarea acestora și să satisfacă nevoile și potențialul fiecărui copil în parte, inclusiv în cazul celor cu nevoi speciale sau aflați într-o situație vulnerabilă sau defavorizată. Abordările care sprijină învățarea și dezvoltarea copiilor într-o manieră holistică ar putea include:

- (a) asigurarea unui echilibru în cadrul condițiilor pentru dezvoltarea socio-emoțională și cognitivă, recunoscându-se importanța jocurilor, a contactului cu natura, precum și a rolului muzicii, artelor și activității fizice;
- (b) promovarea participării, a inițiativei, a autonomiei, a soluționării problemelor și a creativității și încurajarea înclinațiilor spre învățare precum deprinderea de a judeca, a investiga și a colabora;
- (c) încurajarea empatiei, a compasiunii, a respectului reciproc și a sensibilizării în ceea ce privește egalitatea și diversitatea;
- (d) oferirea de oportunități de expunere la limbi străine și de învățare a acestora de timpuriu, prin activități ludice și
- (e) luarea în considerare, acolo unde este posibil, a unor programe multilingve adaptate pentru primii ani de viață, care să țină seama și de nevoile specifice ale copiilor bilingvi/multilingvi;

- (f) punerea la dispoziția furnizorilor de servicii a unor orientări privind utilizarea, adaptată la vârstă, a instrumentelor digitale și a noilor tehnologii emergente;
- (g) promovarea unei mai bune integrări a educației și îngrijirii timpurii a copiilor în procesul educațional și sprijinirea colaborării între personalul din sectorul educației și îngrijirii timpurii și cel din sectorul învățământului primar, părinți și serviciile de consiliere, în vederea unei tranziții fără probleme a copiilor către învățământul primar;
- (h) promovarea unui mediu educațional incluziv, democratic și participativ, care să respecte și să integreze opinia tuturor copiilor.

5. Să promoveze monitorizarea și evaluarea transparentă și coerentă a serviciilor de educație și îngrijire timpurie a copiilor la nivelurile corespunzătoare, în vederea elaborării de politici și a punerii în aplicare a acestora. Printre abordările eficace s-ar putea număra:

- (a) utilizarea de instrumente de autoevaluare, de chestionare și de orientări în materie de observare, ca parte a gestionării calității la nivel de sistem și de servicii;
- (b) utilizarea unor metode adecvate și adaptate vârstei pentru a încuraja participarea copiilor, a le asculta opiniile, preocupările și ideile și a ține seama de perspectiva acestora în cadrul procesului de evaluare;
- (c) punerea în aplicare a unor instrumente existente pentru a consolida caracterul incluziv al serviciilor de educație și îngrijire timpurie a copiilor, cum ar fi instrumentul de autoanaliză privind un mediu de învățare incluziv în domeniul educației timpurii a copiilor, elaborat de Agenția Europeană pentru Educație Specială și Incluzivă.

6. Să aibă în vedere o finanțare adecvată și crearea unui cadru juridic pentru furnizarea serviciilor de educație și îngrijire timpurie a copiilor. S-ar putea avea în vedere:
- (a) sporirea investițiilor în educația și îngrijirea timpurie a copiilor, punându-se accentul pe disponibilitate, calitate și accesibilitate din punct de vedere financiar, inclusiv utilizarea, după caz, a posibilităților de finanțare oferite de fondurile structurale și de investiții europene;
 - (b) crearea și menținerea unor cadre de calitate adaptate la situațiile de la nivel național sau regional;
 - (c) promovarea unei mai bune cooperări între servicii sau a unei mai bune integrări a acestora pentru familii și copii, în special cu serviciile sociale și de sănătate, precum și cu instituțiile școlare, la nivel național, regional și local;
 - (d) integrarea unor politici solide de protecție/siguranță a copilului în cadrul sistemului de educație și îngrijire timpurie, pentru a contribui la protecția copiilor împotriva tuturor formelor de violență;
 - (e) dezvoltarea unui sistem care să urmărească:
 - (1) o cultură puternică a dialogului și a reflecției, promovând un proces continuu de dezvoltare și învățare între actori la toate nivelurile;
 - (2) o înaltă calitate a infrastructurilor de educație și îngrijire timpurie a copiilor și o distribuție geografică adecvată în ceea ce privește mediul de viață al copiilor.
7. Să prezinte, prin intermediul cadrelor și al instrumentelor existente, rapoarte referitoare la experiențele dobândite și la progresele înregistrate în ceea ce privește accesul la sistemele de educație și îngrijire timpurie a copiilor și calitatea acestora.

SALUTĂ INTENȚIA COMISIEI:

8. De a facilita schimbul de experiențe și de bune practici între statele membre, în contextul cadrului strategic pentru cooperarea în domeniul educației și formării profesionale și a programelor următoare, precum și în cadrul Comitetului pentru protecție socială.
9. De a sprijini cooperarea dintre statele membre, la cererea acestora, prin organizarea unor activități de învățare și de consiliere reciprocă.
10. De a sprijini cooperarea cu rețeaua OCDE privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor pentru a facilita diseminarea rezultatelor și pentru a evita suprapunerile.
11. De a sprijini dezvoltarea unor servicii de înaltă calitate și incluzive de educație și îngrijire timpurie a copiilor, prin punerea la dispoziție a finanțării din partea Uniunii, în special în cadrul programului Erasmus+ și, după caz, al fondurilor structurale și de investiții europene, inclusiv Interreg, fără a aduce atingere negocierilor privind următorul cadru financiar multianual.
12. De a propune un criteriu de referință sau un obiectiv european actualizat pentru furnizarea de servicii de educație și îngrijire timpurie a copiilor, în concordanță cu revizuirea criteriului de referință ET2020 și cu obiectivele de la Barcelona, ca urmare a consultărilor cu statele membre. În cadrul Consiliului ar trebui să se desfășoare dezbateri și să se ia o decizie cu privire la propunerea sus-menționată privind un criteriu de referință, împreună cu alte criterii europene de referință în materie de educație și formare, în contextul instituirii noului cadru strategic pentru educație și formare după 2020.
13. De a prezenta Consiliului rapoarte cu privire la monitorizarea recomandării în concordanță cu modalitățile de raportare ale cadrelor și instrumentelor existente.

Adoptată la Bruxelles, 22 mai 2019

Pentru Consiliu

Președintele

C-B. MATEI

Copiii au dreptul la servicii de educație și îngrijire timpurie de calitate și accesibile din punct de vedere financiar.

Pilonul european al drepturilor sociale

Învățarea și educația încep de la naștere, iar primii ani sunt cei mai formatori din viața copiilor, întrucât în această perioadă se pun bazele pentru dezvoltarea lor pe tot parcursul vieții. Prezentul cadru de calitate oferă principii-cheie și o abordare europeană în materie de sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie a copiilor, bazate pe bunele practici din statele membre ale UE și pe cercetarea de vârf. Cadrul include zece declarații de calitate, structurate în jurul a cinci domenii mai largi legate de calitate: accesul, personalul, programa de învățământ, monitorizarea și evaluarea, precum și guvernanta și finanțarea. Cele zece declarații de calitate descriu principalele caracteristici ale unor servicii de înaltă calitate, astfel cum au fost identificate în practică. Cadrul de calitate reprezintă un instrument de guvernanta al cărui scop este de a furniza orientări pentru dezvoltarea și sprijinirea sistemelor de educație și îngrijire timpurie a copiilor.

Cadrul are drept obiectiv principal să descrie un sistem care poate oferi servicii de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie pentru toți copiii și modalitățile de dezvoltare a acestuia; acesta are la bază următoarele principii:

- serviciile de înaltă calitate sunt cruciale pentru promovarea dezvoltării copiilor și a procesului de învățare al acestora și, pe termen lung, pentru sporirea șanselor lor educaționale;
- participarea părinților în calitate de parteneri la aceste servicii este esențială – familia este locul cel mai important pentru creșterea și dezvoltarea copiilor, iar părinții (sau tutorii) sunt responsabili pentru bunăstarea, sănătatea și dezvoltarea fiecărui copil;
- serviciile de educație și îngrijire timpurie a copiilor trebuie să fie centrate pe copii, să determine participarea activă a acestora și să țină seama de opiniile lor.

CADRUL DE CALITATE AL UE PENTRU EDUCAȚIA ȘI ÎNGRIJIREA TIMPURIE A COPIILOR

ACCESUL tuturor copiilor la servicii de calitate de educație și îngrijire timpurie contribuie la dezvoltarea lor sănătoasă, la succesul lor educațional și la reducerea inegalităților sociale și a decalajului de competențe dintre copii provenind din medii socioeconomice diferite. De asemenea, accesul echitabil este esențial pentru a se garanta că părinții, în special femeile, beneficiază de flexibilitatea necesară pentru a se (re)integra pe piața forței de muncă.

Declarații de calitate:

1. Servicii disponibile și accesibile din punct de vedere financiar pentru toate familiile și pentru copiii lor.

Dreptul legal universal la servicii de educație și îngrijire timpurie a copiilor oferă o bază solidă pentru includerea tuturor copiilor. Datele privind populația și sondajele realizate în rândul părinților cu privire la cererea de locuri în structurile de educație și îngrijire timpurie a copiilor pot servi drept bază pentru estimarea necesităților viitoare și ajustarea capacității.

Prin serviciile oferite se pot elimina barierele care pot împiedica participarea familiilor și a copiilor. Acest lucru poate fi realizat, printre altele, prin adaptarea taxelor prevăzute pentru educația și îngrijirea timpurie a copiilor, pentru a se permite și accesul gospodăriilor cu venituri reduse. De asemenea, s-a dovedit că flexibilitatea orarului și alte aranjamente de acest gen pot favoriza participarea, în special în cazul copiilor ale căror mame lucrează, al copiilor provenind din familii monoparentale și al copiilor aparținând unor minorități sau grupuri defavorizate.

Distribuirea serviciilor în mod echitabil între zonele urbane și rurale, între cartierele prospere și cele sărace și între regiuni poate îmbunătăți accesul grupurilor defavorizate ale societății. Potrivit rapoartelor, disponibilitatea și accesibilitatea din punct de vedere financiar a unor servicii de înaltă calitate în cartierele în care locuiesc familii sărace, familii aparținând unor minorități sau familii de migranți sau de refugiați reprezintă elementele cu cel mai mare impact asupra sprijinirii echității și a incluziunii sociale.

2. Servicii care încurajează participarea, consolidează incluziunea socială și acceptă necondiționat diversitatea.

Structurile de educație și îngrijire timpurie a copiilor pot încuraja în mod activ participarea prin implicarea părinților, a familiilor și a îngrijitorilor în procesele decizionale (de exemplu, în cadrul unor comitete de părinți). Implicarea familiilor – în special a familiilor monoparentale și a familiilor defavorizate, a familiilor aparținând unor minorități sau a familiilor de migranți – prin intermediul unor inițiative specifice le permite acestora să își exprime necesitățile, iar serviciilor să ia în considerare aceste necesități atunci când își adaptează oferta la exigențele comunităților locale.

Poate fi încurajată recrutarea de personal din cadrul unor grupuri marginalizate, din rândul migranților sau din cadrul unor minorități, întrucât s-a demonstrat că în structurile de educație și îngrijire timpurie a copiilor este benefică prezența unui personal care reflectă diversitatea comunității.

Crearea unui mediu primitiv pentru copii, care să valorifice limbile pe care le vorbesc, cultura acestora și mediul familial din care provin, contribuie la dezvoltarea sentimentului lor de apartenență. De asemenea, o dezvoltare profesională continuă adecvată pregătește personalul pentru buna primire și sprijinirea copiilor bilingvi.

Structurile de educație și îngrijire timpurie a copiilor pot dezvolta bunele practici în cadrul familiilor în vederea unei tranziții fără probleme de la mediul familial la cel din aceste structuri și pot favoriza niveluri ridicate de participare a părinților, prin organizarea unor inițiative specifice.

PERSONALUL reprezintă factorul cel mai important care influențează rezultatele în ceea ce privește bunăstarea, procesul de învățare și dezvoltarea în rândul copiilor. Prin urmare, condițiile de lucru și dezvoltarea profesională a personalului sunt considerate componente esențiale ale calității.

Declarații de calitate:

3. Personal competent care beneficiază de formare inițială și continuă pentru a-și putea îndeplini rolul profesional.

Sistemele eficace de educație și îngrijire timpurie a copiilor au în vedere creșterea statutului profesional al personalului, care este recunoscut pe scară largă ca fiind un factor esențial pentru calitate, prin creșterea nivelurilor de calificare, prin oferirea unui statut profesional atrăgător și a unor perspective de carieră flexibile, precum și prin oferirea unor parcursuri alternative pentru asistenți. Acest lucru poate fi realizat dacă se urmărește crearea unui corp pedagogic alcătuit din profesioniști având calificare profesională completă, specializați în educația timpurie, pe lângă personalul cu grad de asistent.

Cele mai avansate programe de formare inițială sunt concepute împreună cu practicienii și oferă un bun echilibru între teorie și practică. De asemenea, programele de formare care pregătesc personalul pentru lucrul în echipă și consolidează competențele de reflecție reprezintă un atu. Aceste programe pot beneficia de pe urma formării personalului pentru a lucra cu grupuri diverse din punct de vedere lingvistic și cultural, alcătuite din copii care provin din familii aparținând unor minorități, din familii de migranți și din familii cu venituri reduse.

Un personal care deține competențele necesare pentru a urmări necesitățile de dezvoltare, interesele și potențialul copiilor mici și pentru a depista eventualele probleme legate de dezvoltare și învățare poate sprijini mai activ dezvoltarea copiilor și procesul de învățare al acestora. Oportunitățile periodice și adaptate de dezvoltare profesională continuă reprezintă un avantaj pentru toții membrii personalului, inclusiv pentru asistenți și pentru personalul auxiliar.

În ceea ce privește elementele necesare legate de dezvoltarea și psihologia copilului, competențele personalului ar trebui să includă, în conformitate cu diversele structuri de formare din statele membre, cunoștințe privind sistemele de protecție a copilului și, în general, privind drepturile copilului.

4. Condiții de lucru stimulative, inclusiv o conducere profesionistă care creează oportunități de observare, reflecție, planificare, lucru în echipă și cooperare cu părinții.

Sistemele de educație și îngrijire timpurie a copiilor care urmăresc să îmbunătățească condițiile de lucru, inclusiv prin niveluri salariale mai adecvate, pot face ca ocuparea unui loc de muncă în domeniul educației și îngrijirii timpurii a copiilor să devină o opțiune mai atractivă pentru un personal cu un nivel mai bun de calificare, care urmărește o carieră reală.

Raportul dintre numărul de adulți și de copii, precum și dimensiunile grupurilor sunt cele mai adecvate atunci când sunt adaptate în mod corespunzător vârstei și compoziției grupului de copii, deoarece copiii mai mici au nevoie de mai multă atenție și îngrijire.

Comunitățile de învățare profesionale, acolo unde acestea există în cadrul structurilor și între acestea, și-au demonstrat impactul pozitiv datorat faptului că alocă timp și spațiu pentru practicile colegiale și activitatea comună a personalului.

Asigurarea mentoratului și a supravegherii personalului nou recrutat în cursul perioadei de integrare îl poate ajuta pe acesta să își preia rapid atribuțiile profesionale.

PROGRAMA DE ÎNVĂȚĂMÂNT reprezintă un instrument puternic de ameliorare a bunăstării, a dezvoltării și a procesului de învățare al copiilor. Un cadru pedagogic larg stabilește principiile pentru sprijinirea dezvoltării copiilor și a procesului de învățare al acestora prin practici educaționale și de îngrijire care răspund intereselor, necesităților și potențialităților copiilor.

Declarații de calitate:

5. O programă de învățământ bazată pe obiective, valori și abordări pedagogice, care le permite copiilor să își realizeze întregul potențial, pune accentul pe dezvoltarea lor socială, emoțională, cognitivă și fizică și urmărește bunăstarea lor.

Abordările pedagogice centrate pe copii pot să susțină mai eficient dezvoltarea generală a copiilor, să ofere sprijin pentru strategiile lor de învățare și să promoveze dezvoltarea lor cognitivă și necognitivă, printr-o axare mai sistematică asupra învățării practice, a jocurilor și a interacțiunilor sociale.

Există dovezi solide că o programă de învățământ explicită constituie un avantaj, întrucât poate oferi un cadru coerent pentru îngrijire, educație și socializare, ca parte integrantă a serviciilor de educație și îngrijire timpurie a copiilor. În mod ideal, acest cadru definește obiective pedagogice, permițând educatorilor să își personalizeze abordarea în funcție de necesitățile individuale ale copiilor, și poate furniza orientări cu privire la crearea unui mediu de învățare de înaltă calitate. Cadrul ia în considerare, în mod corespunzător, includerea disponibilității cărților și a altor materiale tipărite, pentru a favoriza dezvoltarea competențelor de citire și scriere ale copiilor.

Prin promovarea diversității, a egalității și a sensibilizării în privința limbilor, un cadru pedagogic eficace încurajează integrarea migranților și a refugiaților și poate favoriza dezvoltarea atât a limbii lor materne, cât și a limbii în care învață.

6. O programă de învățământ care solicită personalului să colaboreze cu copiii, cu colegii și cu părinții și să reflecteze asupra propriilor practici.

Programa de învățământ poate contribui la o mai mare implicare a părinților, a părților interesate și a personalului, precum și la asigurarea unui răspuns mai adecvat la necesitățile, interesele și potențialul copiilor.

Programa de învățământ poate defini rolurile și procesele personalului în contextul colaborării periodice cu părinții și cu colegii din alte servicii destinate copiilor (inclusiv din sectorul sănătății, al asistenței sociale și al educației).

În măsura posibilităților, programa de învățământ poate furniza orientări pentru a ajuta personalul structurilor de educație și îngrijire timpurie a copiilor să comunice cu personalul școlilor pentru a asigura tranziția copiilor către școlile primare și/sau grădinițe.

MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA susțin calitatea. Prin indicarea punctelor forte și a punctelor slabe, procesele de monitorizare și de evaluare pot constitui componente importante ale îmbunătățirii calității sistemelor de educație timpurie a copiilor. Acestea pot furniza sprijin părților interesate și factorilor de decizie în luarea unor inițiative care să răspundă necesităților copiilor, părinților și comunităților locale.

Declarații de calitate:

7. Monitorizarea și evaluarea furnizează informații la nivelul relevant, local, regional și/sau național, menite să sprijine ameliorarea continuă a calității politicilor și practicilor.

Informațiile transparente privind serviciile și personalul sau punerea în aplicare a programei de învățământ la nivelul adecvat – național, regional și local – pot contribui la îmbunătățirea calității.

Feedback-ul informativ periodic poate facilita procesul de evaluare a politicilor și prin faptul că permite analizarea modului în care sunt utilizate fondurile publice, a eficacității practicilor și a contextului în care acestea sunt eficiente.

Pentru a identifica necesitățile personalului în materie de învățare și pentru a lua deciziile corecte cu privire la modul optim de îmbunătățire a calității serviciilor și a dezvoltării profesionale, este util ca personalul de conducere din cadrul structurilor de educație timpurie a copiilor să colecteze la timp datele relevante.

8. Monitorizare și evaluare în interesul copilului.

Pentru a proteja drepturile copilului, ar trebui ca în cadrul sistemului de educație și îngrijire timpurie să fie integrate politici solide în materie de protecție/siguranță a copilului, cu scopul de a contribui la protecția copiilor împotriva tuturor formelor de violență. Politicile eficiente de protecție a copilului acoperă patru mari domenii: 1) politica, 2) factorul uman, 3) procedurile și 4) răspunderea. Mai multe informații cu privire la aceste domenii se găsesc în lucrarea *Child safeguarding standards and how to implement them* (Standarde de siguranță a copiilor și modul de punere în aplicare a acestora), publicată de organizația Keeping Children Safe.

Procesele de monitorizare și evaluare pot încuraja cooperarea și participarea activă a tuturor părților interesate. Toți cei interesați de dezvoltarea calității pot contribui la practicile de monitorizare și evaluare și pot beneficia de pe urma acestora.

Dovezile disponibile arată că, prin utilizarea mai multor metode de monitorizare (de exemplu, observarea, documentarea, evaluarea descriptivă a competențelor copiilor și a procesului de învățare al acestora) se pot obține informații utile și se pot descrie experiențele și dezvoltarea copiilor, ceea ce contribuie, printre altele, la o tranziție fără probleme către școala primară.

Pot fi create instrumente de monitorizare și proceduri de evaluare participativă, pentru a le permite copiilor să își exprime opiniile și să vorbească explicit despre experiențele lor de învățare și de socializare în cadrul structurilor.

GUVERNANȚA ȘI FINANȚAREA sunt esențiale pentru a permite serviciilor de educație și îngrijire timpurie să își îndeplinească rolul în dezvoltarea personală a copiilor și în procesul de învățare al acestora, în reducerea decalajului legat de nivelul de instruire și în promovarea coeziunii sociale. Calitatea decurge dintr-un set de politici publice cuprinzătoare și coerente, care fac legătura între serviciile de educație și îngrijire timpurie și alte servicii responsabile cu bunăstarea copiilor mici și a familiilor lor.

Declarații de calitate:

9. Părțile interesate au o viziune clară și comună asupra rolului și a responsabilităților lor și știu că trebuie să colaboreze cu organizații partenere.

Serviciile de educație și îngrijire timpurie a copiilor beneficiază de o strânsă colaborare cu toate serviciile destinate copiilor, inclusiv cu serviciile sociale și de sănătate, cu școlile și cu părțile interesate de la nivel local. Astfel de alianțe între agenții s-au dovedit a fi mai eficace în cazul în care sunt reglementate de un cadru de politică coerent, care poate promova în mod proactiv colaborarea și investițiile pe termen lung în cadrul comunităților locale.

S-a demonstrat că implicarea părților interesate este crucială pentru proiectarea și punerea în aplicare a serviciilor de educație și îngrijire timpurie a copiilor.

Integrarea sau coordonarea serviciilor responsabile cu diferite reglementări privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor poate avea un efect pozitiv asupra calității sistemului.

10. **Legislația, reglementările și/sau finanțarea sprijină progresele în direcția instituirii unui drept universal la servicii de educație și îngrijire timpurie a copiilor, de bună calitate și accesibile din punct de vedere financiar, iar aceste progrese sunt raportate periodic părților interesate relevante.**

Îmbunătățirea calității serviciilor pentru toți copiii ar putea fi realizată mai eficient prin crearea progresivă a unui drept legal universal. Aceasta include promovarea participării de la o vârstă fragedă la educația și îngrijirea timpurie. Poate fi util să se evalueze dacă serviciile de educație și îngrijire timpurie a copiilor bazate pe piață creează inegalitate în materie de acces sau reduc calitatea pentru copiii defavorizați și, dacă este necesar, să se elaboreze planuri de măsuri corective.

O legătură mai strânsă cu politicile din domeniul forței de muncă, al sănătății și din domeniul social ar constitui, în mod evident, un atu, întrucât aceasta poate promova o redistribuire mai eficientă a resurselor prin direcționarea unor fonduri suplimentare către grupuri și cartiere defavorizate.

